

ZAGREB NA ZEMLJOVIDIMA

U Umjetničkome paviljonu u Zagrebu održana je od 27. listopada do 17. studenoga 1994. velika izložba »Zagreb na geodetsko-katastarskim zemljovidima i u zemljišnim knjigama«, ostvarena nakon višegodišnjih poticaja i djelatnosti akademika Petra Krešimira Čolića, kojemu su svesrdno pomogli Branimir Gojčeta i Stjepan Galić.

Izložbu su organizirali Hrvatsko geodetsko društvo, Uprava za geodetske i katastarske poslove Ministarstva graditeljstva i zaštite okolišta, Gradski zavod za katastar i geodetske poslove Grada Zagreba te Geodetski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, uz financijsku i organizacijsku pomoć Gradskega poglavarstva Grada Zagreba. Za vrijeme višemjesečnih priprema i trajanja izložbe djelovao je Organizacijski odbor u sastavu: akademik Petar Krešimir Čolić, Branimir Gojčeta, Stjepan Galić, dr. Paško Lovrić, mr. Božo Biškupović, Eduard Križaj, Vinko Ivić i mr. Slavko Dakić.

Na osnovi idejnoga projekta dr. Paška Lovrića i odluka Organizacijskog odbora izložke su priredili autori: Tomislav Krivec, mr. Marijan Kadi, dr. Paško Lovrić, Ankica Pandžić, Željko Škalamera i Aleksandar Tonšetić. Urednik izložbe bio je dr. Paško Lovrić, tehnički urednik Tomislav Krivec, a postav je izveo mr. Mario Beusan. Pomoć u ostvarenju izložbe pružili su mnogobrojni suradnici iz ustanova organizatora.

Izložba je bila oglašena u sredstvima javnog priopćavanja, transparentima u središtu Zagreba i posebnim vrlo zapaženim plakatima, čiji su autori Željko Škalamera i Tomislav Krivec. Osnovne podatke o izložbi posjetitelji su mogli naći u prikladnome letku, koji je priredio dr. Paško Lovrić.

Na dan otvorenja izložbe, u četvrtak 27. listopada 1994. u 18 sati okupili su se u Umjetničkom paviljonu mnogobrojni posjetitelji različitih struka, a najviše je bilo geodeta. Oni su toplo pozdravili prigodne govore što su ih na otvorenju izrekli direktorica Umjetničkog paviljona Lea Ukrainčik, akademik Petar Krešimir Čolić, Branimir Gojčeta, donatelnik mr. Božo Biškupić te posebni gosti, jedan od najistaknutijih svjetskih geodeta Helmut Moric i direktor austrijske Uprave za metrologiju i geodeziju Friedrich Hrbek.

Posjetitelji su oduševljeno razgledali gotovo 150 izloženih zemljovida, što svjedoče o stoljetnom razvitku Zagreba i o udjelu geodezije u njegovu napretku. Izvornici zemljovida i izvrsne fotokopije, koje je najvećim dijelom izradio Sveto Štambuk, bili su svrstani u 10 tematskih cjelina.

1. Zagrebačko područje na antičkim zemljovidima
2. Gradec u srednjem vijeku
3. Ime Zagreb na zemljovidima 15. i 16. stoljeća
4. Zagrebačka županija i Zagrebačka biskupija
5. Zemljovidi upravnih jedinica od 1922. do 1990.
6. Kartografski prikazi od 1566. do 1850.
 - Zemljovidi iz prve sustavne topografske izmjere
 - Katastarski zemljovidi kaptolskih posjeda
 - Pred ujedinjenje Gradeca i Kaptola
7. Druga polovica 19. stoljeća
 - Prva sustavna katastarska izmjera Zagreba 1858–64.

- Zemljovidi gradskog mjernika
- Zemljovidi iz treće sustavne topografske izmjere
- Zemljovidi Gradskoga građevnog ureda
- Gruntovnice u Hrvatskoj i Slavoniji
- 8. Druga sustavna katastarska izmjera 1909–13.
 - Izvedeni zemljovidi s početka 20. stoljeća
 - Parcelacija novih građevinskih zemljišta
 - Prema sredini stoljeća
- 9. Treća sustavna katastarska izmjera 1947–70.
 - Katastar komunalnih vodova i uređaja
- 10. Zemljovidi iz suvremenih topografskih izmjera
 - Zagreba na zemljovidima Ministarstva obrane
 - Zagreb za svoje goste
 - Zagrebačka izletišta na zemljovidima

Poseban su ukras izložbe bili stari geodetski instrumenti i pribor, najvećim dijelom posuđeni iz Geodetske zbirke Tehničkoga muzeja u Zagrebu, što ju je osnovao dr. Božidar Kanajet.

Posebni dijelovi te velike geodetske manifestacije bili su prikazi suvremenih, digitalnih postupaka u izradi zemljišnih informacijskih sustava i zemljovida. Njih su pod nazivima »Digitalne baze geodetsko-katastarskih podataka« i »Digitalni zemljovidi na ekranu računala« priredili Zlatko Šurina iz Gradskog zavoda za katastar i geodetske poslove te Mladen Rapaić iz Zavoda za fotogrametriju d.d. iz Zagreba.

Istaknuto mjesto na izložbi imao je i prikaz suradnje hrvatskih geodeta s geodetima iz Europe na satelitskom određivanju visokotočnih trodimenzionalnih koordinata osnovnih geodetskih točaka, što ga je priredio akademik Petar Krešimir Čolić.

Profesori i asistenti s Geodetskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, dr. Nikola Solarić, dr. Krsto Šimičić, mr. Zlatko Lasić, mr. Stanislav Frangeš i Drago Špoljarić, prikazali su posjetiteljima nekoliko najsuvremenijih geodetskih instrumenata najpoznatijih svjetskih tvrtki Kern i Wild (danas Leica), te Zeiss.

Sadržajno vrlo bogatu izložbu posjetitelji nisu mogli razgledati u jednu večer zbog toga što su organizatori priredili domjenak u 20 sati u hotelu Esplanade. Zato su mnogi došli još jedanput ili višeput tijekom 20 dana trajanja izložbe. Njima su se priključili mnogobrojni građani, poglavito studenti i đaci, među kojima je bilo i opet najviše geodeta.

Gradonačelnik Grada Zagreba mr. Branko Mikša nije bio u Zagrebu na dan otvorenja izložbe, no zato je u njezinu razgledavanju i razgovoru s organizatorima proveo nekoliko sati predvečer 2. studenoga. Na njegovu preporuku izložbu je 13. studenoga trebao posjetiti predsjednik Republike dr. Franjo Tuđman. Na žalost, premada je bila nedjelja, spriječile su ga državničke dužnosti uzrokovane ratom u Bosni i Hercegovini, nadomak Hrvatske.

Ponosni smo što je izložbu 15. studenoga posjetio zagrebački nadbiskup kardinal dr. Franjo Kuharić. Bio nam je to najdraži gost, koji je s velikom pažnjom razgledao cijelu izložbu, posebice zemljovide i druge dokumente što su ih izveli stari mjernici po nalogu današnje Zagrebačke nadbiskupije.

Izložba je bila vrlo dobro predstavljena u sredstvima javnoga priopćavanja. Izjave za radio i televiziju dali su Ankica Pandžić, akademik Petar krešimir Čolić, Branimir Gojčeta i dr. Paško Lovrić. Izložbu je detaljno snimila televizija za dokumentacijske svrhe, a jedna je ekipa s posebnom pozornošću snimala zemljovide, kako bi njima dokumentirala razvitak ulica u Zagrebu i promjene njihovih imena. Izložke su snimali bez ograničenja i mnogi pojedinci.

Na dan otvaranja izašao je prikladno oblikovan i bogato ilustriran katalog izložbe na 163 stranice formata A4. On sadrži uvodne tekstove što su ih napisali gradonačelnik mr. Branko Mikša, direktor Uprave za geodetske i katastarske poslove Branimir Gojčeta i predsjednik Hrvatskoga geodetskog društva, akademik Petar Krešimir Čolić. Nakon njih slijedi 12 tematskih tekstova.

Željko Škalamera: Teritorijalni razvitak Grada Zagreba u zrcalu zemljovida i geodetsko-katastarske dokumentacije

Zagrebački nadbiskup kardinal dr. Franjo Kuharić razgledava izložbu u pratnji gđe Ukrainčik, prof. Lovrića, svoga tajnika, akademika Čolića i g. Gojčete.

Ankica Pandžić: Andautonija – rimsko gradsko naselje na području Grada Zagreba

Ankica Pandžić: Topografija Zagreba u srednjem vijeku i toponim Zagreba na zemljovidima od Fra Maura do Sambucusa, 1459–1579.

Ankica Pandžić: Zagreb na zemljovidima svoje županije i biskupije

Željko Škalamera: Zagreb na kartografskim prikazima Nikole Angelinija iz 16. stoljeća

Željko Škalamera: Zagreb na zemljovidima 17. stoljeća

Željko Škalamera: Zagreb i okolica na zemljovidima 18. stoljeća

Željko Škalamera: Zagreb na zemljovidima 19. stoljeća

Željko Škalamera: Prva katastarska izmjera Grada Zagreba

Željko Škalamera: Druga katastarska izmjera Zagreba od 1900. do 1913. godine

Marijan Božičnik: Zagreb na geodetsko-katastarskim zemljovidima i u zemljišnim knjigama između druge i treće katastarske izmjere od 1919. do 1960. godine

Željko Škalamera: Treća katastarska izmjera Grada Zagreba 1958–1965.

Katalog je za tisak priredio Željko Škalamera uz pomoć Tomislava Kriveca i fotografa ilustracija Igora Kelčeca. Izdavač kataloga je Gradski zavod za katastar i geodetske poslove, kojega zastupa Stjepan Galić. Slog i tisak izveli su »Laser plus« u suradnji s Tiskarom »Puljko«. Katalog je tiskan uz financijsku pomoć Privredne banke iz Zagreba u nakladi od 2000 primjeraka. Preostale primjerke prodaje Hrvatsko geodetsko društvo po 137 kn, a mogu se kupiti kod gđe. Matije Franić, Gradski zavod za katastar i geodetske poslove, 41 000 Zagreb, Ul. grada Vukovara 58a.

Vjerujemo da su tom izložbom hrvatske i zagrebačke geodetske ustanove dale vrlo značajan, osebujan prilog obilježavanju 900. obljetnice prvoga pisanog spomena Zagreba. U tome su imale mnogobrojne pomagače. Među njima posebnu zahvalnost dugujemo onim ustanovama i pojedincima u Zagrebu, Beču, Dresdenu, Karlsruheu i drugdje, koji su sačuvali stare zemljovide Zagreba, najzornije dokumente njegove prošlosti. Zahvalni smo i Umjetničkom paviljonu – najljepšem izloženom prostoru – što je bio izvanredno pažljiv i susretljiv domaćin.

Paško Lovrić